

Cor Karnekamp: 1 juni 1926 – 23 augustus 2021

Henk en Wil Mulder¹, Han Stoutjesdijk² en Frank Wesselingh³

Op 1 juni 1926 werd Cor in Amsterdam geboren. Al op jonge leeftijd was Cor geïnteresseerd in fossielen en recente mollusken, maar door de oorlog was het voor hem moeilijk een verzameling aan te leggen. Wel verzamelde hij in die tijd naturalia zoals schedels van vogels en kleine zoogdieren, amfibieën op formaline en vogeleieren. Door contacten met het Amsterdamse slachthuis legde hij een uitgebreide collectie embryo's aan. Later heeft hij deze geschonken aan de school waar zijn kinderen les kregen.

In de jaren zestig ging Cor zich meer en meer toeleggen op mariene biologie. Het ging niet alleen om mollusken, maar ook om krabben, kreeften, vissen enz. Omdat deze collectie te veel ruimte ging opeisen, werd het niet-molluskenmateriaal weer aan de school geschonken.

Hoewel hij aanvankelijk fossielen verzamelde uit alle mogelijke tijdperken, ging hij zich vanaf de jaren zeventig meer en meer toeleggen op mollusken uit het Tertiair. Gesteund door zijn vrouw Gerda zocht Cor vooral in Steinheim en Nordlinger Ries in Duitsland. Hier verzamelde hij veel miocene land- en zoetwatermollusken. Ook in de oligocene Zanden van Oude Biezen in België werd veel materiaal verzameld, waarbij een nieuwe soort door hem werd gevonden en beschreven, *Microstela gerardae*, genoemd naar zijn vrouw Gerda.

In 1963 richtte Cor de Malacologische Contactgroep Amsterdam en omstreken op, waarvan hij decennia lang de leiding had. Ook was hij 47 jaar lang redacteur van het contactorgaan van deze groep De Kreukel. Cor tekende al jaren Strombidae en publiceerde deze in De Kreukel. Begin 2000 ging hij zich samen met mij, Han, intensief bezighouden met Stromboidea, waarvan met name de Aporrhaidae zijn grote voorkeur hadden. Samen bouwden we een grote bibliotheek over Stromboidea op. Op aandringen van Cor ging ik mij hier meer in verdiepen, hetgeen resulteerde in mijn deelname aan de website stromboidea.de.

Foto: Maarten Karnekamp

De Malacologische Contactgroep is door toedoen van Cor een belangrijk en vooral laagdrempelig podium geworden voor schelpenliefhebbers van Amsterdam en verre omstreken. De maandelijkse contactavonden hebben er toe geleid dat er een hechte kring van schelpenliefhebbers is ontstaan die haar gelijke in Nederland niet kent. Veel van de bekende malacologen die Nederland vandaag de dag telt, liefhebbers en professionals, hebben een belangrijk deel van hun malacologische ontwikkeling doorgemaakt in en met De Kreukel. Op 26 oktober 1999 werd Cor hierom benoemd tot Ridder in de orde van Oranje Nassau.

Ik, Frank, denk dat ik een jaar of dertien was, het moet rond 1982 zijn geweest. Ik woonde in Heemstede en was al verwoed verzamelaar van (fossiele) schelpen. Op een of andere manier kwam ik er achter dat er in Amsterdam een interessante schelpengroep was, die maandelijks bijeen kwam in een schoollokaal in Osdorp. De Kreukelgroep was het kindje van Cor Karnekamp. De tochtjes ernaartoe waren memorabel. Eerst op de fiets naar vriend Ruud, opgepikt door nestor Louis Butot die ons vervolgens over een heel nauwe dijkje naar Osdorp reed. En tegelijkertijd prachtige malacologische verhalen opdiste aan Ruud en mij en daarbij het

tegenliggende verkeer meestal net op tijd in de gaten had. De bijeenkomsten in Osdorp voelden als een warm bad. Ik kan me de sfeer, geur en gezelligheid nog herinneren. Mensen ontmoeten die ook gegrepen waren door schelpen. Mooie verhalen, hulp bij determinaties. Een dergelijk podium is beslissend geweest voor mijn ontwikkeling van nieuwsgierig jochie naar de serieuze kenner van nu. En voor vele anderen ook.

Cor was uiteraard een hele bijzondere grootheid. Eigenwijs met meer dan een grote hoofdletter E. Hij kon flink lastig zijn voor mensen met wie hij lang had samengewerkt en dat heeft meermaals tot botsingen geleid. Tegelijk waren hij en zijn vrouw Gerda juist heel verwelkomend. Kort na het overlijden van Cor zag ik een verhaal van een van de verzamelaars die als jongetje tijdens zijn vakantie mee mocht rijden met Cor als die naar Zeeland moest met de auto. Hij werd afgezet op de schelpenhopen van Yerseke, om aan het einde van de dag weer te worden opgehaald. Het is zo belangrijk dat je, als je jong bent en geen eigen vervoer hebt, op een dergelijke manier geholpen wordt, en daar was Cor erg goed in. Zo zijn er meer mensen die dankzij Cor een toegang tot de malacologische wereld hebben gekregen, waaronder ik.

Afgelopen jaar heeft Cor zijn collectie geschonken aan Naturalis. We zijn in COVID tijd met een team van drie mensen, geholpen door enkele vrienden, dagen bezig geweest om een groot deel van zijn collectie klaar te maken voor vervoer naar Naturalis. Cor is daar zelf uitermate trots op geweest. In zijn collectie zijn verschillende heel erg bijzondere deelcollecties op het gebied van fossiele schelpen. Cor had het niet op met Frankrijk en dus was het logisch dat hij zich tot andere gebieden richtte wat terug te lezen is in zijn collectie. Miocene vindplaatsen uit Zuid Duitsland, Steinheim en Goldberg. Uit de laatste heeft hij *Strobilops vanderdusseni* beschreven, genoemd naar zijn goede vriend Jobs van der Dussen. Daarnaast bevatte zijn collectie prachtige oligocene fauna's uit Belgisch Limburg, en veel uniek Eemien materiaal van de spuitterreinen. De collecties zullen worden geïntegreerd en in de toekomst beschikbaar komen voor onderzoek.

Ik, Henk, kende Cor al jaren, maar dat was vrij oppervlakkig. Tot hij een jaar of vijftien geleden boos opbelde met de heldere boodschap dat hij en zijn vrouw Gerda al bijna vijftig jaar lid waren van de WTKG en dat zij, nu Gerda al een tijd ziek was, nooit iets hadden gehoord van het bestuur van de WTKG. Schande. Diezelfde avond ben ik samen met geologisch secretaris Stef Mermuys en met een grote bos bloemen naar Diemen gereden. Gelukkig werd onze fout ons snel vergeven en het werd een gezellige avond. Een tijdje later kreeg ik een brief van Cor. Hij had begrepen dat ik nogal wat gruis had verzameld en of ik hem een doos wilde toesturen. Hij kon zelf immers niet meer gaan verzamelen vanwege de ziekte van Gerda. Zo gevraagd, zo gedaan. Later stelde ik hem voor om meer te gaan samenwerken en dat werd een groot succes. Jarenlang reden

mijn vrouw Wil en ik om de vijf weken naar Diemen. We brachten bakken met gruis van door Cor gevraagde vindplaatsen. Maar niet alleen gruis: ook bakken met uitgezocht maar nog niet gedetermineerd materiaal. Vaak moesten we ook een lege la uit onze fossielenkamer meebrengen. Cor vulde die dan enthousiast met zelfgemaakte doosjes met gedetermineerde schelpen. Dat mijn verzameling er nu erg netjes uitziet is voor een groot deel aan Cor te danken. Als dank mocht Cor natuurlijk een deel voor zijn eigen collectie houden. Dit ging jaren tot zijn en onze tevredenheid door.

Als we in Diemen op bezoek waren, spraken we niet alleen over fossiele schelpen. Cor had een geweldig geheugen en kon over alles boeiend vertellen. Bij voorbeeld hoe hij de Tweede Wereldoorlog had ervaren. Cor was vaak erg innemend maar ook wel eigenwijs. Ik zei eens tegen hem: je hebt eigenwijs, eigenwijzer, eigenwijst en ten slotte Cor Karnekamp. Hij vatte dat op als een compliment. Ooit maakte hij een botte opmerking tegen de spreker tijdens een vergadering. Een geldig excuus vond hij zelf: ik ben een echte Amsterdammer.

Cor was een beetje het type van een ruwe bolster met een blanke pit. Die blanke en zachte pit merkte je als Cor over zijn vrouw Gerda of zijn dochter Inge sprak.

In 2012 werd een nieuwe slak naar zijn Kreukel vernoemd: *Cerithium kreukelorum*.

Bijgaand detail uit de schenkingsbrief van de directeur van Naturalis waarin Cor wordt bedankt voor het onderbrengen van zijn collectie spreekt boekdelen: een leven vol verzamelen en determineren. Hij liet ons die brief tijdens ons laatste bezoek vol trots zien.

Literatuur bij de hier genoemde soorten

Karnekamp, C. 1990. *Microstela gerardae* sp. nov. (Gastropoda, Pupillidae) from the Late Tongrian (Oligocene) of Northeastern Belgium. – Mededelingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie, 27 (4), 113-116.

Karnekamp, C. 2000. *Strobilops vanderdusseni*, a new Miocene (Sarmatian) gastropod species of the Nördlinger Ries (Bavaria, Germany). – Mededelingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie, 37 (3/4), 35-37.

Van Gemert L.J. 2012. A new *Cerithium* from the Philippines (Gastropoda: Cerithiidae) – *Visaya* 3 (5): 11-14 (*C. kreukelorum*).

MEER LITERATUUR VAN COR IS TE VINDEN OP WWW.NATUURTIJDSCHRIFTEN.NL

¹Henk en Wil Mulder, e-mail: hjmulder@kabelfoon.nl

²Han Stoutjesdijk: stoutjesdijkhan@hotmail.com

³Frank Wesselingh, e-mail: frank.wesselingh@naturalis.nl

